

VERSLAG

VAN

DEN TOESTAND DER GEMEENTE

Harlem

over het jaar 1901 .

(Art. 182 der wet van den 29sten Juni 1851 (Staatsblad no. 85.)

VERSLAG

van den toestand der gemeente

Blaren

OVER HET JAAR 1901 .

HOOFDSTUK I. — BEVOLKING.

Loop der bevolking gedurende het jaar.

		Mannen.	Vrouwen.	Beide geslachten.
Werkelijke bevolking op 31 December van het vorige jaar		2420	2362	4782
Vermeerdering gedurende het jaar door	geboorte	85	67	152
	vestiging	231	240	471
Geheele vermeerdering		316	307	623
Vermindering gedurende het jaar door	sterfte	42	29	71
	vertrek	216	253	469
Geheele vermindering		258	282	540
Verschil tusschen de geheele vermeerdering en vermindering		58	25	83
Bevolking op 31 December van het jaar		2478	2387	4865

*Hieronder begrepen de op 31 December van het jaar
aanwezige personen, behoorende tot de:*

		Mannen.	Vrouwen.	Beide geslachten.
bevolking der landmacht				
"	" zeemacht, met inbegrip van het korps mariniers			
"	" gevangenen			
"	" gestichten en bewaarplaatsen voor krankzinnigen			
"	" bedelaarsgestichten en de koloniën der Maat-			
"	" schappij van weldadigheid			

*Opmerkingen omtrent den loop der bevolking gedurende
het jaar.*

		Mannen.	Vrouwen.	Beide geslachten.
Getal geboren	levend (kol. 12 en 13 van staat F)	84	67	151
	in de gemeente) levenloos aangegeven (kol. 6 en 7 van staat H)	4	4	0
Te zamen		80	71	151

Sterfte in de gemeente, zonder levenloos aangegeven (kol. 24 en 25 van staat H)

65

Getal huwelijken *39* . . . . .   Getal echtscheidingen *—*

Opmerkingen over het bijhouden der registers van den burgerlijken stand en van de bevolking.

a. Registers van den burgerlijken stand (vijfjarig, 1901 enz.)

*Niet bijhouden van de registers van den burgerlijken stand
geschiedt met de meeste zorg.*

b. Bevolkingsregisters (vijfjarig, 1901 enz.)

*Ook de bevolkingsregisters worden zorgvuldig bijgehouden.
Ter gelegenheid van laatste gehouden tien jaarlijkske volkstelling
werden nieuwe registers van bevolking aangelegd.*

3. Vragen en beslissingen over de kiezerslijsten en de verkiezingen.

Geene.

HOOFDSTUK III. — GEMEENTEBESTUUR.

Personeel.

a. Het personeel van den Raad bestaat uit de navolgende leden :

	Jaar van aftreding.
(¹) 1. <i>A. J. Quintus</i>	1903
2. <i>J. O. Blunderken</i>	1903
3. <i>R. Abels</i>	1903
4. <i>J. Veldman</i>	1903
5. <i>Jhr. C. U. Quintus</i>	1905
6. <i>M. Brink</i>	1905
7. <i>J. H. Cate Vissering</i>	1905
8. <i>R. Koops</i>	1905
9. <i>W. Bolhuis</i>	1907
10. <i>P. Vorenkamp</i>	1907
11. <i>M. van der Veen</i>	1907
12.	19
13.	19
14.	19
15.	19
16.	19
17.	19

b. Personeel van Burgemeester en Wethouders en hunne jaarwedden. (²)

<i>Jhr. C. U. Quintus</i>	, Burgemeester.	Jaarwedde f 100
<i>M. Brink</i>	, Wethouder.	Jaarwedde f 45.
<i>P. Vorenkamp</i>	, Wethouder.	Jaarwedde f 45.

(¹) Deze opgave te geven nominatief elke twee jaren na elke aftreding van een derde van den Raad (art. 27 der wet van 29 Juni 1851 (Staatsblad no. 85), met vermelding achter den naam van het jaar der aftreding.

(²) Vijjaarlijks op te geven, aan te vangen over 1901.

c. Personeel van de gemeente-ambtenaren en bedienden en hunne jaarwedden. (1)

N a m e n.	Betrekking.	Jaarwedden.
Jhr. C. W. Quibus	Secretaris	f 700.-
P. Postel	Ontvanger	" 400.-
Dezelvde	Ambt. ter Secret.	" 200
L. Pekkens	2 ^e " " "	—
J. de Lange	veldwachter	" 400
J. Dezelvde	hede	" 25
"	conierge gem. huis	" 75.
J. Timmer	architect	" 500.-
C. W. Thubenes	geneesheer	" 500
J. Bejenus-Leeuwenke	vroedvrouw	" 180.
E. Pijt	veldwachter	" 365-

Veranderingen in het personeel.

a. Van den Raad en van Burgemeester en Wethouders.

Geene

b. Van de gemeente-ambtenaren en bedienden.

Geene

Plaatselijke verordeningen door den Raad gedurende het jaar vastgesteld.

1. Strafverordeningen.

Op 29 April 1901 werd door den Raad vastgesteld eene verordening tot wijziging en aanvulling der algemeene politie-verordening, welke op den 15 Mei d. a. v. werd afgekondigd.

2. Belastingverordeningen.

Geene.

(1) Om de vijf jaar op te geven.

3. Verordeningen van verschillenden aard.

Op 20 Jan 1901. Huishoudelyk reglement van de Commissiën tot wering van schoolverzuim.

Op 11 Oct 1901. Verordening regende de jaarwedden van de hoofden van het verdelend personeel der O. L. Scholen.

Op 27 Juli 1901. Verordeningen op de heffingen in wordering van den Hoofdelijken Amte.

Op 20 December 1901. Verordening tot regeling van het herhalingsonderwijs.

4. Instructiën.

Op 20 Jan 1901. Instructie voor de onderwijzers aan de O. L. Scholen.

5. Vernietiging of schorsing, zoo die plaats heeft gehad.

Geene

Verordeningen door Burgemeester en Wethouders vastgesteld.

Beknopte en zakelijke opgave van de voornaamste in den gemeenteraad behandelde onderwerpen.

Beknopte opgave van de voornaamste in den gemeenteraad behandelde onderwerpen.

Beknopte opgave van de voornaamste in den gemeenteraad behandelde onderwerpen.

Beknopte opgave van de voornaamste in den gemeenteraad behandelde onderwerpen.

HOOFDSTUK IV. -- GELDMIDDELEN.

Volgens de laatste door Gedeputeerde Staten afgesloten rekening bedragen

de Ontvangsten . . . . . f 57549,60⁵
de Uitgaven . . . . . " 51300,64

Sluitende die rekening met een ~~voordelig~~ saldo van f 6161,04⁵

Volgens de door Gedeputeerde Staten goedgekeurde begrooting voor het jaar 1901 bedragen

de geraamde Ontvangsten . . . . . f 42965,60⁵
de geraamde Uitgaven . . . . . " 42965,60⁵

Sluitende die begrooting met een ~~voordelig~~ saldo van f nihil.

Gemeenteschulden.

Bedrag van elke geldleening gedurende het jaar aangegaan.	Rente ten: honderd.	Aanleiding en doel der geldleening.	Middelen tot aflossing aangegeven. (art. 136, alinea 2).
/			

Staat der gemeenteschulden. (1)

Jaartal.	Oorspronkelijk bedrag van elke schuld, met opgave van het jaar, waarin zij is aangegaan.	Bedrag van elke schuld op 1 Januari 1901.	Rente ten honderd.	Bedrag der renten van elke schuld.	Bedrag van elke geldleening gedurende het vijfjarig tijdperk, met opgave van de aanleiding en het doel der leening en met vermelding der middelen tot hare aflossing aangewezen. (art. 136, alin. 2).
1862	f 7500	f 2500	2½	f 62 50	
1887	5000	1750	4	70	
1891	2750	500	4	27	
1896	5000	3000	3½	105	
1898	1000	750	3¾	20 12 ⁵	1000 voor uitbreiding en verbetering
1899	1000	750	4	30	1000 voor bouwen schoollokaal
1900	12000	12000	4	480	2000 voor schoolgebouw en onderwijzerwoning
<p>Voor aflossing en rentebetaling aangewezen de gewone inkomsten der gemeente.</p>					

(1) Om de vijf jaren op te geven.

HOOFDSTUK V.

GEMEENTE-EIGENDOMMEN, WERKEN EN INRICHTINGEN (artt. 229 en 230).

A. *Eigendommen niet bestemd voor den publieken dienst.*

Toestand der gebouwen, gronden, enz., zoowel die waarvan door de gemeente de inkomsten, als die waarvan door de ingezetenen, hetzij van de geheele gemeente, hetzij van eene afdeeling, de vruchten in natura worden getrokken.	In den loop van het jaar daarvoor uitgevoerde werken.	Kosten van onderhoud.	Bedrag der opbrengst of van de inkomsten.
<i>Goed</i>	/	<i>f 44</i>	<i>15 f 65 —</i>

B. *Eigendommen, bestemd voor den publieken dienst en openbare gemeentewerken (in en buiten de gemeente).*a. *Openbare gebouwen.*

Toestand der eigendommen, bestemd voor den publieken dienst.	Toestand der openbare gemeentewerken.	Het aangelegde en verbeterde gedurende het jaar.	Kosten hieraan en aan het onderhoud verbonden.	Bedrag der subsidiën daarvoor verleend en van wien.
<i>Goed</i>	<i>Goed</i>	/	<i>f</i>	<i>f</i>
			<i>124 94.</i>	

b. Straten, pleinen, riolen en waterleidingen.

Verkeeren in een goeden toestand.

c. Wegen en voetpaden behoorende aan en onderhouden door de gemeente.

De toestand der gemeente wegen is over 'algemeen bevestigend.

d. Rivieren, kanalen, vaarten en bijbehorende werken.

De toestand wordt voldoende geacht

e. Havens.

f. Openbare begraafplaatsen.

De algemeene begraafplaats te Klaren verkeert in goeden toestand

Aanbestedingen gedurende het jaar, met opgave van het geldelijk bedrag, daarvoor aangewend en subsidiën daarvoor verleend:

	Bedrag.	Subsidie.
a. Openbare gemeente-bouwen	f	f
b. Straten, pleinen, riolen en waterleidingen	-	-
c. Wegen en voetpaden, behoorende aan en onderhouden door de gemeente	-	-
d. Rivieren, kanalen, vaarten en bijbehorende werken, als: waterkeeringen, overlaten, lijnpaden, sluizen, duikers, beschoeiingen, los- en ladingsplaatsen, bruggen, veren en overvaarten	-	-
e. Havens	-	-
f. Begraafplaatsen (gemeente)	-	-
g. <i>Turfleverante voor de scholen en</i>		

C. Werken, niet aan de gemeente behoorende, als:

Wegen van polderbesturen, corporatiën en bijzondere personen. (Toestand van de)

De toestand van deze wegen geeft over 't algemeen redenen tot tevredenheid.

Begraafplaatsen van kerkgenootschappen en bijzondere personen. (Toestand van de)

De begraafplaatsen te Clarenstein te Noordlaren behoorende aan de Ned. Oerw gemeenten aldaar, verkeeren in gewenschten toestand.

HOOFDSTUK VI. — MEDISCHE EN GEMEENTE-POLITIE.

a. Medische politie.

1. Toestanden welke invloed kunnen uitoefenen op de volksgezondheid.

a. van de openbare wegen (openbare reinheid).

De openbare wegen, wateren enz. verkeeren in een goeden toestand. De reinheid der waterverversching latten niets te wenschen over.

b. van de wateren (waterverversching).

c. van de goten, riolen, sekreten, urinoirs en van openbare gebouwen (scholen, gestichten, slaapsteden, kerken, enz.).

Hierop wordt voortdurend toezicht uitgeoefend door het gemeentebestuur

2. Maatregelen genomen tot verbetering van dezen toestand met betrekking tot:

a. Afvoer van vuil (goten, riolen, privaten, urinoirs).

b. Mestverzamelingen (opruiming of onschadelijkmaking).

Over 1901 is zulks niet noodig gebleven

c. Kanalen, grachten en slooten (waterverversching, demping).

Verkeeren in goeden toestand.

d. Openbare gebouwen (veranderde inrichting).

II. Heerschende ziekten.

1. Opgaven emtrent het aantal voorgekomen gevallen van :

Aziatische cholera	Kinkhoest	Mazelen .....
Typhus ..... /	Tusschenpoozende koorts	Dysenterie .....
Febris typhoïdea	Roodvonk 2	Griep .....
Pokken	Diphtheritis	Pest .....

2. Maatregelen om de verbreiding van deze ziekten, voor zoover die voorkwamen, tegen te gaan :

III. Begraafplaatsen.

1. Wijzigingen in de uitgebreidheid of de inrichting der begraafplaatsen aangebracht :

Geene.

2. Aantal lijken, op elke begraafplaats in het afgelopen jaar begraven.

Algemeene begraafplaats te	Aantal begraven lijken.	Bijzondere begraafplaats te	Aantal begraven lijken.	Totaal aantal begraven lijken.
<i>Elaren</i>	<i>24</i>	<i>Elaren</i>	<i>17</i>	<i>51</i>
		<i>Noordlaan</i>	<i>9</i>	

IV. Gast- en ziekenhuizen en krankzinnigengestichten. (1)

1. Toestand van deze, met opgave voor elk huis of gesticht van het getal lijdens van elk geslacht op 1 Januari en 31 December, het aantal van de gedurende het jaar opgenomen zieken, van de ontslagenen en overledenen en van het totaal der verpleegdagen.

Bestaan hier niet.

2. Bezoldiging van de genees-, heel- en verloskundigen . . . . f . . . . .
3. Kosten van de geneesmiddelen . . . . .
4. Aantal gereed gemaakte recepten. (Voor ieder huis of gesticht afzonderlijk.)

V. Geneeskundige dienst bij armen, verpleegd in hunne woningen.

1. Wijziging in de regeling van den dienst (ook wat de koepokinënting aangaat.)

Geene

2. Belooning van de genees-, heel en verloskundigen . . . . . f 500—
3. Kosten van de geneesmiddelen f . . . . . 4. Aantal gereedgemaakte recepten . . . . .
5. Belooning van de vroedvrouw . . . . . f 150—
6. Aantal verrichte verlossingen:
  - Door geneesheeren: 53
  - Door vroedvrouwen: 26

Deze zijn onder de belooning van den geneesheer begrepen

VI. Koepokinënting.

Aantal verrichte koepokinëntingen, met vergelijkende opgaf van de drie voorafgaande jaren.

Jaartal.	Getal verrichte vaccinatiën.	Getal gevaccineerden beneden het jaar.	Getal gevaccineerden van 1—3 jaar.	Getal gevaccineerden van 3—6 jaar.	Getal gevaccineerden van 6—12 jaar.	Getal gevaccineerden boven 12 jaar.	Volgens art. 18 der wet van 4 December (Staatsblad no. 134), is gelegenheid tot gratis inenting gegeven.	
							Plaats.	Datum.
	1	2	3	4	5	6	7	8
1890	69	—	12	55	2	—	Over Klaren	1901 Februari 19 April
1899	77	—	10	67	—	—	Over Klaren	" " " "
1900	81	1	13	66	1	—	Over Klaren	" " " "
1901	80	—	10	70	1	—	Over Klaren	" " " "
							Over Klaren	23 Augustus 19 October

(1) Waar eene ziekeninrichting bestaat als afdeling van eenige andere instelling of gesticht, wordt dergelijke opgaf aitsluitend vereischt van de in die afdeling verpleegden.

VII. Toezicht op de prostitutie.

1. Verslag van den geneeskundige, met de visitatie belast.

2. Getal visitatiën bij: a. vrouwen in publieke huizen wonende: ..... ; b. op zich zelf wonende vrouwen: ..... ; c. nog niet ingeschreven vrouwen .....
3. Getal ziek bevonden vrouwen van elk van deze rubrieken, en vorm der ziekte.
- a. vrouwen in publieke huizen wonende: ..... ; b. op zich zelf wonende vrouwen: ..... ; c. niet ingeschreven vrouwen: .....

VIII. Toezicht op levensmiddelen.

1. Keuring van levensmiddelen.

2. Uitkomsten der keuring.

3. Soort van het drinkwater:

Eigenschappen:

	Kleur.	Reuk.	Helderheid.	Smaak.	Verdere bijzonderheden.
Pompwater					<i>In deze gemeente wordt hoofdzakelyk putwater gebruikt, dat zich over algemeen onderscheidt door helderheid en een goeden smaak.</i>
Putwater	<i>Goed</i>	<i>Goed</i>	<i>Goed</i>	<i>Goed</i>	
Welwater					
Vaartwater					
Slootwater					

3. Maatregelen genomen tot verbetering van het drinkwater, voor zooverre het niet goed of de hoeveelheid ontoereikend is. *Ten gemeentehuize bestaat gelegenheid tot verhuiging van drinkwater uit de Groninger waterleiding waarvan alleen gebruik wordt gemaakt bij aanhoudende droogte.*

IX. Gezondheidscommissie.

Wanneer eene gezondheidscommissie in de gemeente bestaat, mededeeling van haar verslag.

Bestaat hier niet.

b. Gemeentepolitie. (1)

N a m e n der gemeente-veldwachters.		Bezoldi- ging.	N a m e n der politie-bedienden.		Bezoldi- ging.	Getal onbeëdigde nachtwachts.
a.	J. de Lange	f 400	a.	L. Suwers	f 25	
b.	G. Pryst	" 360	b.	R. Wolger	" 22	
c.	"	"	c.	U. Bos	"	
d.	"	"	d.	K. Hidel	"	
e.	"	"	e.	"	"	
f.	"	"	f.	"	"	

Voornaamste veranderingen in het personeel.

Aantal:	Veldwachters	Politiebedienden.	Onbeëdigde nachtwachts.
Eervol ontslagen:			
Niet eervol ontslagen:			
Overleden:			
Aangesteld:		K. Hidel	

Algemeene opmerkingen omtrent den dienst.

Alle dienstverrichting geeft redenen tot tevredenheid.

Brandweer, brandblusmiddelen en reddingstoestellen. (1)

Getal personen bij de brandweer.	Getal brandblusmiddelen.						Getal reddings- toestellen.
	Brand- spuiten.	Aan- jagers.	Kleine brand- spuitjes.	Brand- emmers.	Brand- ladders.	Brand- haken.	
34	4	-	2	9	2	10	- 4 dressen.

(1) Vijfjaarlijks op te geven, over 1901, 1906, enz.

Aard der straatverlichting (olie, petroleum of gas). Fabrieken. (1).

Getal gaslichten.	Getal lantaarns of reverbères, die door petroleum licht geven.	Getal lantaarns of reverbères, die door patent- of andere olie licht geven.	Aanmerkingen.
	45		

Kosten der politie, nachtwacht, brandweer en straatverlichting. (1)

Politie.	Nachtwacht.	Brandweer.	Straatverlichting.
f 913 55	f 47 50	f 390 52 ⁵	f 35 66

Maatregelen van de politie en algemeene toestand.

Byzondere maatregelen zijn niet te vermelden. De algemeene toestand is bevredigend

Opgave der gedurende het jaar voorgevallen rampen, die opmerking verdienen.

Geene

Opgave der persoonlijke diensten waartoe de inwoners, ter handhaving der openbare orde, in het algemeen belang mochten zijn opgeroepen. (Art. 192.)

HOOFDSTUK VII. — NATIONALE MILITIE EN SCHUTTERIJ.

a. Nationale Militie.

Aandeel der gemeente in de lichteing 9
 Ingeschrevenen in de gemeente, waarnaar het aandeel is berekend 44
 Ingelijfdn bij de landmilitie ..... 9 Ingelijfdn bij de zeemilitie ..... —

b. Schutterij.

Werkelijke sterkte der schutterij in de gemeente 103
 Actief ..... 57 Reserve ..... 46 Te zamen 104
 Actieve sterkte der schutterij bij de wet gevorderd 57

(1) Vijfjaarlijks op te geven, over 1901, 1906, enz.

Sterkte van den eersten ban der schutterij.

Actief 56 Reserve 36 Te zamen 92

Algemeene opmerkingen omtrent den toestand der schutterij. (1)

In deze gemeente is de schutterij zultende

Vereenigingen tot oefening in den wapenhandel. (1)

- a. Vereeniging tot bevordering van 's Lands weerbaarheid ..... leden.
 b. Vereeniging Volksweerbaarheid .....

HOOFDSTUK VIII. — KERKELIJKE ZAKEN.

Getal kerkelijke gemeenten en gebouwen voor openbaren dienst. (1)

Getal kerkelijke			Getal kerkelijke		
	gemeen- ten.	gebou- wen.		gemeen- ten.	gebou- wen.
Nederduitsch Hervormden			Gereformeerden	1	2
Waalsch Hervormden			Roomsche Katholieken		
Remonstranten			Oud-Roomschen		
Christelijk Geref. (Afgesch.)			Nederlandsch Israëlieten		
Doopsgezinden			Portugeesche Israëlieten		
Evangelisch Lutherschen			Gedoopte Christenen		
Hersteld Lutherschen			Vrije Evangelischen		

Aanmerkingen:

Getal dienstdoende leeraren of geestelijken van elk kerkgenootschap. (1)

Nederduitsch Hervormden	<u>2</u>	Gereformeerden	<u>1</u>
Waalsch Hervormden		Roomsche Katholieken	
Remonstranten		Oud-Roomschen	
Christelijk Geref. (Afgesch.)		Nederlandsch Israëlieten	
Doopsgezinden		Portugeesche Israëlieten	
Evangelisch Lutherschen		Gedoopte Christenen	
Hersteld Lutherschen		Vrije Evangelischen	

Aanmerkingen:

(1) Vijjaarlijks op te geven.

Toestand der kerkgebouwen.

Goed

Uitgaven voor den openbaren eeredienst . . . . . f .....

Subsidiën voor bouw of herstel van kerken en pastorieën.	Toelagen aan predikanten, pastoors, kapelaans, enz.	Kosten van bouw en onderhoud van pastorieën.
f	f	f .....

Algemeene opmerkingen over de bezoldiging der leeraren of geestelijken, de kerkgoederen en de giften en legaten voor godsdienstige doeleinden verleend.

Makingen en schenkingen voor godsdienstige doeleinden, krachtens machtiging aanvaard.

Open.

HOOFDSTUK IX. — ONDERWIJS, KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

I. Scholen voor lager onderwijs.

Aantal scholen, onderwijzers en leerlingen.

1. Scholen voor gewoon lager onderwijs.

Scholen, te	hoofden der scholen.		onderwijzers.		kweekelingen.		leerlingen.		kosteloos schoolgaande kinderen.	
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.
a. Klaren	1	—	3	3	—	—	113	104	63	66
b. Onnen	1	—	1	1	—	—	40	42	22	23
c. Welpmen	1	—	3	3	—	—	123	119	79	85
d. Vlammes	1	—	1	2	—	—	44	51	20	24
e. Noordlaan	1	—	1	—	—	—	50	30	30	19
f.										
g.										
h.										
	5		9	9			373	354	212	217

2. Scholen voor meer uitgebreid lager onderwijs.

Scholen, te	hoofden der scholen.		onderwijzers.		kweekelingen.		leerlingen.		kosteloos schoolgaande kinderen.	
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.
a.										
b.										
c.										
d.										
e.										
f.										
g.										
h.										

3. Gesubsidieerde bijzondere scholen :

Scholen, te	hoofden der scholen.		onderwijzers.		kweekelingen.		leerlingen.		kosteloos schoolgaande kinderen.	
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.
a. <i>Claren</i>	1	—	—	—	—	—	14	23	—	1
b.										
c.										
d.										
e.										
f.										
g.										
h.										

4. Niet gesubsidieerde bijzondere scholen.

Scholen, te	hoofden der scholen.		onderwijzers.		kweekelingen.		leerlingen.		kosteloos schoolgaande kinderen.	
	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.
a.										
b.										
c.										
d.										
e.										
f.										
g.										
h.										

(1) Staat van de schoollokalen en onderwijzerswoningen. Aanbouw en vernieuwing gedurende het jaar.	Geheel bedrag van de opbrengst der schoolgelden.	Bezoldiging van elken onderwijzer.	Staat van het materiëel en de hulpmiddelen.
<i>Open</i>	f. 665 40	f. 1 school f 900 1 " f 750 1 " " 850 2 hoofdler. f 400 2 onderler. f 600 4 " " 550 2 " " 525 6 " " 500 4 onderwijzeressen in de muil kinder à f 75	<i>Open</i>

Aanbouw en vernieuwing van schoollokalen en onderwijzerswoningen gedurende den loop van het jaar.

a. Openbare scholen.

b. Bijzondere scholen.

Te Klaren werd vanwege de Vereeniging tot Christelyk Nationaal laagst onderwijs eene bijzondere school voor 25 kinderen, die op 1 Augustus 1901 werd geopend.

(1) Vijfjaarlijks op te geven.

Kosten van het onderwijs (art. 44 der wet van 17 Augustus 1878, Staatsblad no. 127, zooals dat artikel is gewijzigd bij de wet van 8 December 1889, Staatsblad no. 175).

a.	jaarwedden der onderwijzers	f 11733	33 ⁵⁰
b.	vergoeding aan onderwijzers, aan het hoofd van de scholen staande, wegens gemis van vrije woning	100	—
c.	toelagen en bijdragen tot opleiding van onderwijzers	—	—
d.	kosten van het herhalingsonderwijs	—	—
e.	idem voor het stichten van schoollokalen en onderwijzerswoningen	—	—
f.	voor het instandhouden van idem	528	20
g.	huur van idem.	200	—
h.	voor het aanschaffen en onderhouden van schoolmeubelen	90	10
i.	idem der schoolboeken, leermiddelen en schoolbehoefden	77	04 ⁵⁰
k.	idem verlichting en verwarming en het schoonhouden der schoollokalen	940	75 ⁵⁰
l.	idem van het plaatselijk schooltoezicht	4	25
m.	idem van de vergelijkende examens	—	—
n.	idem van de schoolbibliotheken	22	60
o.	idem van belooningen en ereblijken	—	—
p.	idem van de commissie tot wering van schoolverzuim	51	50
q.	idem van verschillende uitgaven (vergoeding van schoolbezoek buiten de gemeente)	—	—
<i>Totaal</i>		14442 00 ⁵⁰	

II. Herhalings-, Zondag-, werk- en bewaarscholen.

	Getal.				Getal onderwijzers aan de								Getal leerlingen op de							
	herhalingscholen.	zondagscholen.	werkscholen.	bewaarscholen.	herhalingscholen.		zondagscholen.		werkscholen.		bewaarscholen.		herhalingscholen.		zondagscholen.		werkscholen.		bewaarscholen.	
					M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.	M.	V.
Openbare . .	1			2									21							
Gesubs. bijz.																				
Niet ges. bijz.																				

III. Inrichtingen tot opleiding van onderwijzers en onderwijzeressen.

Vermelding der school of inrichting, of zij is eene Rijkskweekschool, of er normaallessen worden gegeven of hulplessen.	Getal onderwijzers en onderwijzeressen met de opleiding belast.	Getal leerlingen of kweekelingen.	Subsidiën of bijdragen voor de opleiding verleend.

naal
to

f

IV. Scholen volgens de wet tot regeling van het middelbaar onderwijs.

Getal scholen, leeraren en leerlingen.

	Burgerdag- en avondscholen.	Leeraren.	Leerlingen.	Industrie- en teekenscholen.	Leeraren.	Leerlingen.	Hoogere burgerscholen.	Leeraren.	Leerlingen.	Landbouw-wintercursussen.	Leeraren.	Leerlingen.	Scholen voor de zeevaart.	Leeraren.	Leerlingen.	Scholen aanwezig vóór de invoering der wet.	Leeraren.	Leerlingen.
Openbare																		
Gesubs. bijzondere .																		
Niet gesubs. bijzondere																		

(¹) Staat van de schoollokalen.	Bezoldiging van elken leeraar.	Bedrag der schoolgelden.	Staat van het materiëel en de hulpmiddelen.

Openbare scholen. Subsidiën voor de:

Burgerdag- en avondscholen. Industrie- en teekenscholen.	Hoogere burgerscholen.	Landbouw-wintercursussen.	Scholen voor de zeevaart.	Scholen aanwezig vóór de invoering der wet.	AANMERKINGEN. ²

Staat van het onderwijs ..... Kosten van het onderwijs f .....

V. Verdere scholen van bijzonderen aard en strekking.

Getal: Scholen	Leeraren.		Leerlingen.		Staat van het onderwijs.
	M.	V.	M.	V.	
Zangscholen	.....	.....	.....	.....	.....
Gymnastiekscholen	.....	.....	.....	.....	.....
Zwemscholen	.....	.....	.....	.....	.....

(¹) Om de vijf jaren op te geven.
 (²) In deze kolom te vermelden door wie het subsidie is verleend.

VI. *Gymnasia en progymnasia.*
 Latijnsche scholen, gymnasia en athenese.

Vermelding der school.	Getal leeraren.		Getal leerlingen.	
	M.	V.	M.	V.

Staat van de schoollokalen, het materiëel en de hulpmiddelen. ⁽¹⁾

VII. *Kunsten en Wetenschappen.*
 Muziek-, teeken-, beeldhouw- en bouwkundige scholen.

Getal muziekscholen.	Getal onderwijzers.		Getal leerlingen.		Getal teeken-, beeldhouw- en bouwkundige scholen.	Getal onderwijzers.		Getal leerlingen.	
	M.	V.	M.	V.		M.	V.	M.	V.

⁽¹⁾ Bibliotheken, verzamelingen en tentoonstellingen van voortbrengselen enz., volksbibliotheken en leesinrichtingen, maatschappijen, genootschappen en vereenigeningen ter bevordering van kunsten en wetenschappen.

Vereeniging „Het Staatelijk Nut“ te Klaren, zich ten doel stellende de behartiging der volksbelangen, waar aan een ziekenfonds is verbonden.

HOOFDSTUK X. — ARMWEZEN.

Beknopte beschouwing van den toestand van de behoeftige klasse in het laatst afgehoopen jaar.

De algemeene toestand was niet ongunstig te noemen. De burgerlijke armenzorg bepaalt zich hier hoofdzakelijk tot oude lieden en gebrekkigen, die niet in hun onderhoud kunnen voorzien en tot arme weezen. Behalve in buitengewone omstandigheden, als ziekte enz., wordt aan arbeiders geene ondersteuning verleend.

⁽¹⁾ Om de vijf jaren op te geven.

Vergelijking met dien van het vorige jaar of van vroegere jaren.

Vergelijken met vroegere jaren was de toestand over 1904 niet ongunstiger te noemen; over 't algemeen was er geen verschil op te merken.

Opgave der redenen van vóór- of achteruitgang.

Tengevolge van den zachten winter was de nooddrift bij sommigen niet zoo groot als vroeger wel eens het geval is geweest.

Middelen, zoo gewone als buitengewone, tot leniging en vermindering der armoede, inzonderheid door onderwijs en werkverschaffing.

In den winter wordt door 't delven en kloppen van keien, zoo mede door 't verbeteren van wegen en daarvoor geschiktte gronden aan de belastingen werkverschaff door Particulieren en corporatiën. Bij gebreken noodzakelijkheid soms ook van gemeentewege.

In de Lijst der Instellingen van Weldadigheid hebben de navolgende wijzigingen plaats gehad:

Geene.

Getal armen rechtstreeks door het Gemeentebestuur, zonder tusschenkomst van armbesturen, ondersteund en de ter zake gedane uitgaven en ontvangsten. (Uittreksel uit de ongenummerde tabel en de daarbij behoorende tabellen A 1—5, B 1—5, C 1—5 en D).

Hoofden van huisgezinnen.		Andere gezinsleden dan de in de vorige kolom bedoelden.				Eenloopende personen.				Uit-	Ont-		
tijdelijk.		het geheele jaar.		tijdelijk.		het geheele jaar.		tijdelijk.		gaven.		vangsten.	
M.	V.	Getal weken.		M.	V.	Getal weken.		M.	V.	(1)			
										f	f		
12	35	6	2	-	-	-	-	4	3	20	5	5	1793 6/7

Instellingen bedoeld bij letters a en d van art. 2 der wet tot regeling van het armbestuur.

Besturen voor huiszittende armen, ondersteunden en de ter zake gedane uitgaven en ontvangsten. (Uittreksel uit tabel no. 1 en bijbehorende tabellen A 1—5, B 1—5, C 1—5 en D). (betreffende het Burgerlijk Armbestuur).

Hoofden van huisgezinnen.		Andere gezinsleden dan de in de vorige kolom bedoelden.				Eenloopende personen.				Uit-	Ont-	
tijdelijk.		het geheele jaar.		tijdelijk.		het geheele jaar.		tijdelijk.		gaven.		vangsten.
M.	V.	Getal weken.		M.	V.	Getal weken.		M.	V.	(2)		
										f	f	

Genootschappen die aan schamele armen onderstand verleen. (Uittreksel uit tabel no. 2).

Naam van het Genootschap en waar gevestigd.	Uitgaven.	Ontvangsten.
	f	f

(1) Hierbij op te geven het subsidie eventueel verstrekt door de Gemeente aan instellingen van weldadigheid of van de Gemeente ontvangen.

(2) Eventueel op te geven tot welk bedrag subsidie van de gemeente wordt genoten.

Commissiën of Vereenigingen die gedurende den winter uitdeelingen doen van levensmiddelen en brandstoffen. (Uittreksel uit tabel no. 3).

Naam der Commissie of Vereeniging en waar gevestigd.	Uitgaven.		Ontvangsten.	
	f		f	(1)

Genootschappen tot het verleen van onderstand aan behoeftige kraamvrouwen. (Uittreksel uit tabel no. 4).

Naam van het Genootschap en waar gevestigd.	Aantal ondersteunden.	Uitgaven.		Ontvangsten.	
		f		f	(1)

Godshuizen (niet zijnde ziekenhuizen of geneeskundige gestichten voor krankzinnigen). (Uittreksel uit tabel no. 5).

Naam der Instelling en waar gevestigd.	Verdeeling van de verpleegden in			Getal verpleeg-dagen.	Uitgaven.		Ontvangsten.	
	oude lieden.	gebrek-kigen.	kin-deren.					
<i>Gez. Welterreden te Oplimm.</i>	11			365	f 7940	93	f 7779	21 ⁽¹⁾
<i>Diäconie Ned. Vrew gem te Noordlaren.</i>	3			365	775	~	100	~
<i>Diäconie Ned. Vrew gem te Alaren.</i>	2	4		365	1567	84	400	72

Ziekenhuizen. (Uittreksel uit tabel no. 6).

Naam der instelling en waar gevestigd.	Getal verpleegden.	Uitgaven.		Ontvangsten.	
		f		f	(1)

(1) Eventueel op te geven tot welk bedrag subsidie van de gemeente wordt genoten.

*Instellingen tot werkverschaffing aan behoeftigen in daartoe ingerichte werkplaatsen.
(Uittreksel uit tabel No. 7.)*

Naam der Instelling en waar gevestigd, door wie bestuurd en voor wiens rekening.	GETAL PERSONEN AAN WELKE WERK IS VERSCHAFT				Uitgaven.	Ontvangsten.
	in de instellingen gehuist en gevoed.	in de instellingen gevoed maar niet gehuist.	in de instellingen noch gehuist noch gevoed maar daarin werkende.	niet in de instellingen maar in hunne woning werkende.		
					f	f

(1)

*Instellingen ter werkverschaffing aan behoeftigen, op andere wijze dan in daartoe
ingerichte werkplaatsen. (Uittreksel uit tabel No. 8.)*

Naam der Instelling en waar gevestigd, door wie bestuurd en voor wiens rekening.	Getal personen aan welke werk is verschaft.	Uitgaven.	Ontvangsten.
		f	f

(1)

Opgave der:

Instellingen ter voorkoming van armoede, door of vanwege de gemeente beheerd.

Banken van leening

(1) Eventueel op te geven tot welk bedrag subsidie van de gemeente wordt genoten.

Hulpbanken

Spaarbanken

Spaarkassen enz.

HOOFDSTUK XI. — LANDBOUW EN VEETEELT. (Voorloopig).

Algemeene toestand.

De algemeene toestand van den landbouw was vrijwel gelijk aan dien van 't vorige jaar. De gewasfen waren doorengenomen iets gunstiger.

De toestand van den veestapel was doorengenomen gunstig en die van den zuivelbereider iets gunstiger dan 't vorige jaar.

Koop- en huurwaarde der landerijen. (1)

In de koop- en huurwaarde der landerijen was geen verandering te bespeuren.

Maatschappijen en genootschappen tot bevordering van den landbouw.

	Getal leden	
Landbouwvereniging te Klaren	60	
" " " Glimmen	55	
" " " Noordlaren	75	
" " " Onnen	54	

Werkkring.
Het doel dezer vereenigen is om door voorlezingen en samenkomsten over landbouw-aangelegenheden en over de veelheid van den tuinbouw nuttig werkzaam te zijn.

Deze behouden van leeringen van vee wordt tot verbeteringen veredeling medegewerkt. De vereenten Noordlaren, Glimmen en Onnen hielden zich bezig met den coops aankoop van voedermiddelen voor vee.

Invoerd van die vereenigen op den landbouw.

De vereenigen te Noordlaren en Glimmen hielden zich voledig met den coops aankoop van kunstmeststoffen.

Gehouden tentoonstellingen.

Vanwege de landbouwvereenigen worden tentoonstellingen gehouden van landbouw gereedschappen en voorbeelden.

(1) Hierbij voorbeelden aanhalen van verkooping en verhuringen die in het jaar, waarover het verslag loopt, in de gemeente hebben plaats gehad, en daarbij opgeven de grootte en soort van den grond en den koop- en huurprijs.

Invoer van nieuwe gewassen, werktuigen en veerassen. Toepassing van nieuwe uitvindingen.

Nieuwe gewassen: Werktuigen: Veerassen: Toepassing van nieuwe uitvinding:

_____

Misgewas en verlies van oogsten door onweder, hagel, vorst, overstromingen en dergelijke verschijnselen.

_____

Schadelijke dieren.

*Voor wilde ganzen werd een niet noemenwaardige schade toege-
bracht aan 't grasgewas en door kreacen aan het raaan.*

Ziekten:

a. der gewassen.

_____

b. van het vee.

_____

Opgave der betaalde hectares, met vermelding der hoofdgewassen, met de opbrengst per hectare en de gezamenlijke opbrengst.

Hoofdgewassen.	Aantal betaalde hectares.	Opbrengst per hectare.	Gezamenlijke opbrengst in	
			hectoliter.	kilogr. (b.v. stuks hooi of kwelder.) (b.v. kool.)
Tarwe				
Spelt				
Rogge	350	24 1/2	8400	
Wintergerst				
Zomergerst				
Haver	335	32 "	10720	
Rode klaver				
Witte klaver				
Zandboekweit				
Veenboekweit				
Boonen				
Erwten (niet in den tuin geteeld)				
Stamboonen (idem)				
Aardappelen (idem)	334	170 "	56700	
Suikerbieten (aan fabrieken gelev.)				
Winterkoolzaad				
Zomerkoolzaad				
Aveelzaad				
Boterzaad				
Karwijzaad				
Mosterdzaad (bruin, geel, wit)				
Kanariezaad				
Cichorei	10	20000 kg		200000
Vlas				
Hennep				
Mangelwortels				
Koolrapen	10	20000 "		200000
Wortels, Knollen (Zomer)	1	20000 "		20000
Boerenkool of moes				
Uien of ajuin (niet in den tuin geteeld)				
Uienzaad (idem)				
Bloemkool (idem)				
Sluitkool (witte) (idem)				
Sluitkool (roode) (idem)				
Sluitkool (Savoye) (idem)				
Diverse tuin- en moeszaden (idem)				
Artsenij- of andere niet genoemde gewassen (idem)				

Algemeene opmerkingen omtrent tuinbouw en bloemisterij.
 De tuinbouw wordt hier hoofdzakelijk door eigen gereedschap
 Te Helpanan worden echter vele tuinaaruchten, als doperwelen, penlewen
 slambonen voor den handel geteeld
 De bloemisterij is van klein omvang.

Aantal boomgaarden. Uitgestrektheid hectare.

Opbrengst:

Geene

Boomkweekerijen en houtteelt. Algemeene opmerkingen.

De houtteelt is hier van zeer geringe beteekenis. Er wordt weinig hand-
 del gedreven in hout

Aantal hectares:

Opgaand hout. Dennenbosch. Eiken kaphout. Elzen kaphout. Berken kaphout.

2

139

Opgaaf van den naam en de grootte der in het jaar verdeelde en der nog te verdeelen
 marken en meentegronden.

Getal waren, scharen, volle rechten in iedere mark en meente, en hoeveel stuks vee
 of paarden op iedere waar, schaar of recht in 190 is geweid.

Aantal hectares ontgonnen woeste grond, geen dalgronden zijnde:

Tot bosch ..... hectare. Tot bouwland ..... hectare. Tot weiland ..... hectare.

Duinbeplantingen en afzanderijen:

Zandverstuivingen en middelen tot beteugeling.

Ontginning van afgeveende dalgronden.

Tot bosch ..... hectare. Tot bouw- en weilanden ..... hectare.

Aard van het gebruik der woeste gronden.

Toestand van den veestapel.

De toestand van den veestapel was over 't algemeen gunstig.

	Dekhengsten.	Dekhengsten beneden 4 jaar oud.	Veulen merriën.	Paarden beneden 3 jaar oud.	Overige paarden.	Ezels en muilezels.	Springstieren.	Melkkoeien en melkvaarzen.	Kalveren, pinken, hokkelingen en 2- tot 3jarige vaarzen, die nog niet melk zijn.	Mestossen en ander mestvee.	Schapeu ouder dan 1 jaar.	Schapeu jonger dan 1 jaar (lammeren).	Bokken en geiten.	varkens en biggen ouder dan 2 maanden.
Aantal.	1	1	92	146	200	4	30	1603	1594	25	450	215	51	1430

Pluimvee: Hoenders. Kalkoenen. Eenden. Ganzen. Zwanen.

Aantal

Bijenteelt.

3034   *20*   *367*   *74*   *4*
De bijenteelt wordt hier alleen door eenige liefhebbers uitgeoefend

Gewonnen:

Getal korven

kilogram was

kilogram honig

*102**geene**12*

Middenprijzen van:

Veldvruchten, Tuinvruchten, Ooft, Vee, Boter, Kaas, Hout, Schors.

f

f

f

f *80*

f

f

f

f

Per

tot
f 160

Hoeveelheden ter markt gebracht.

*610 koeien.**130 schapeu van f 50 tot f 10**5 lb lammeren . f 6 . . 10*

HOOFDSTUK XII. — NIJVERHEID, HANDEL EN SCHEEPVAART.

1. Kamer van koophandel en fabrieken. (1)

Aantal kiezers.	Getal kiezers opgekomen bij de eerste stemming.	herstemming, zoo die heeft plaats gehad.	Namen van de leden.	Ge-kozen.	Her-kozen.

Bestaat hier niet.

(1) Opgave, bij elke periodieke aftreding van de helft der leden, van den uitslag der verkiezingen.

Nieuw ingevoerde werktuigen:

Verbetering van werktuigen:

Geene

Verleende vergunningen. (Hinderwet). *Vergunning werd verleend tot oprichting
eener vleschwarenfabriek, eener slachtery, eener smedery en tot uitbreiding
eener scheepwerf en van twee zuwelfabrieken*
Geweigerde vergunningen. (Hinderwet).

Geene

Ingetrokken vergunningen. (Hinderwet).

Geene

Tentoonstellingen van fabrieks- of ambachtsnijverheid.

Geene

II. Nijverheid. (1)

a. FABRIEKS- EN AMBACHTSNIJVERHEID.

Fabrieken.

Aard der fabrieken, alpha- betisch gerang- schikt.	N a m e n der eigenaren.	Aantal arbeiders.				Gebezigde beweeg- kracht, (stoom, wa- ter, gas, enz.) —	Aantal	
		Volwas- senen.		Kinderen.			Stoom- werktuigen.	Ketels. Vermogen (paarden- krachten, nominaal of verwarmend oppervl.)
		M.	V.	M.	V.			
Bierbrouwerij	<i>No. Joch</i>	10.				<i>Stoom</i>	<i>11 13 p.</i>	
Boterfabriek	<i>Coop. Zuivelfabriek, de Volharding</i>	4.				"	<i>1 4 "</i>	
idem	<i>Naam. Venn. Stoom- zuivelfabriek Opimmien</i>	4.				"	<i>1 9 "</i>	
Wolzgaren	<i>J. B. van Bruggen</i>	9.				"	<i>1 60 "</i>	
idem	<i>J. Timmer</i>	7.				"	<i>1 15 "</i>	
Korenmolen	<i>J. Dooyes</i>	2				"	<i>1 1 P "</i>	
Morterdabriek	<i>P. v. d. Kooij</i>	1.				"	<i>1 1 2 1/2 "</i>	
Vleschwarenfabriek	<i>E. Koach</i>	10.				"	<i>1 1 12 "</i>	
Waschmijling	<i>L. H. Brugelshuis</i>	2	20.			"	<i>2 1 15 "</i>	
Yzersmedery	<i>M. v. d. Woude</i>	6.				"	<i>1 1 3 "</i>	
Waterleiding	<i>Naam. Venn. Grongor Waterlei- ding</i>	5				"	<i>3 3 100 "</i>	

(1) Om de vijf jaren in te vullen. Zie omtrent de invulling van dezen staat de missive van Z. E. den Min. van Binn. Zaken, d d. 5 Juli 1876 no. 87, afd. XII.

b. Voornaamste ambachten. (1)

Benaming der voornaamste ambachten, alfabetisch gerangschikt.	Aantal arbeiders.				Benaming der voornaamste ambachten, alfabetisch gerangschikt.	Aantal arbeiders.			
	Vol- wassenen.		Kinderen.			Vol- wassenen.		Kinderen.	
	M.	V.	M.	V.		M.	V.	M.	V.
Broodbakkers.	25		5		Scheepstimmerlieden.	20		20	
Cyclusmeden.	14		2		Schuurmakers.	7		7	
Uebergersen en tappen.	15		7		Slagers.	20		2	
Wolfszagers.	25				Schmieders.	2			
Kleermakers.	7				Bewers.	12			
Klimpenmakers.	10				Winkeliers.	20		4	
Koren en jelmolenaars.	9								
Stamfacturiers.	2								
Kopervlagers.	3								
Kuipers.	1								
Knaisters.	20								
Orgelmakers.	5								
Reitdekkers.	3								

c. VERVENING. — Algemeene beschouwing over den toestand der veenderijen.

De toestand der veenderijen geeft geen aanleiding tot bij-
zondere opmerkingen.
In deze gemeente wordt uitsluitend laagveen aangekweekt.

(1) Om de vijf jaren in te vullen.

(1) Opgave van:

Het getal ar- beiders.	De werkloonen voor graven, droogmaken, voor vuren en het plaatsen in stobben.		De hoeveelheid van gegraven of getrokken turf in tonnen.			De hoeveelheid kunstmatig bewerkte turf in tonnen.	De stoom- of andere werktuigen, zoo die worden gebezigd.
	per stobbe.	per dag- werk.	lange turf.	bagger turf.	spou- turf.		
3.14	-	1.40 1.00 2.00	-	44400	-	-	-

JACHT. Toestand van het jachtveld.

De toestand van het jachtveld was over 1901 in Valgemus
ongunstig. Het veld was schaars van hazen en partridge. De vangst

Vangst van ganzen, eenden, wulsters in eendenkooien en met slag- en vliegnetten.

In de eendenkooi te Middelhout werden een 200 tal eenden en
een 300 tal talingen gevangen. Met slagnetten ving men een
100 tal ganzen en een 50 tal eenden.

VISSCHERIJ, BINNEN- EN BUITENGAATS.

Visscherij binnengaats, op de Zuiderzee en buitengaats (de Lauwerzee, de Wadden, de Eems
en den Dollard).

De gevangen hoeveelheid bot, garnaal, spiering, panharing, aal, ansjovis, mossels en
oesters en hunne waarde.

	Hoeveelheid.	Waarde.		Hoeveelheid.	Waarde.
Bot	.....	f	Aal	.....	f .....
Garnalen	.....	"	Ansjovis	.....	" .....
Spiering	.....	"	Mossels	.....	" .....
Panharing	.....	"	Oesters	.....	" .....

Visscherij in de binnenwateren. (Vooral de aalvisscherij). *De visscherij wordt hier zeer
weinig uitgeoefend, daar het water niet zeer vischrijk is. Enkele garnalen
worden doordien afval van fabriek in mate verontreinigd dat daarvan
geen vruchten kunnen leven.*

(1) Om de vijf jaren op te geven.

Visscherij buitengaats. (1)

Aantal schepen tot de visscherij gebezigd.	Beman- ning.	Hoeveelheid en soort van de aangebrachte visch.	Opbrengst van de aangebrachte visch.	Prijs van de aange- brachte visch.	
				per korf.	per stuk.
			f	f	f

Handel en scheepvaart. a. Binnenlandsche handel.

Markten (niet vermeld in Hoofdstuk XI, Landbouw en veeteelt). Hier wordt uitsluitend kleinhandel gedreven, die zich behalve tot den handel in oec en landbouwproducten bepaalt tot den verkoop van voortbrengselen van fabriekswerk, als olie, lyn, raap- en marskoecken, gezaagd hout enz.

Aangevoerde hoeveelheden en besteede prijzen.

Toestand van den groothandel.

Toestand van den kleinhandel.

De gevolgen van de nabijheid der stad Groningen is de winkelnering hier over 't algemeen niet buitengewoon bloeiend.

Toestand van de winkelnering.

b. Buitenlandsche handel.

Benaming der goederen.	Ingevoerde goederen.		Herkomst.	Uitgevoerde goederen.		Bestemming.	Hoeveelheid door- gevoerde en in de entrepôts geplaatste handelsartikelen.	
	hoeveel- heid.	waarde.		hoeveel- heid.	waarde.		door- gevoerd.	in entrepôts.
		f			f			

(1) Om de vijf jaren op te geven.

c. *Scheepvaart langs de rivieren, kanalen en vaarten.*

(Getal schepen gevaren door de gemeente en door sluizen aan de gemeente toebehoorende.

Opvaart.	Gezamenlijke tonnen inhoud. (1)	Afvaart.	Gezamenlijke tonnen inhoud.

d. *In- en uitklaringen.*

Getal <i>inge</i> klaarde zeeschepen		Tonnen inhoud		Herkomst.
onder Nederlandsche vlag.	onder vreemde vlag.	onder Nederlandsche vlag.	onder vreemde vlag.	

Getal <i>uit</i> geklearde schepen		Tonnen inhoud		Bestemming.
onder Nederlandsche vlag.	onder vreemde vlag.	onder Nederlandsche vlag.	onder vreemde vlag.	

(1) 1 binnenton = 1 kub. meter.
 1 zeeton = 2,214 " "

e. *Werven en scheepsbouw. Aantal werven*

Schepen op stapel.

Barken. Brikken. Schoonerbrikken. Schoonerkoffen. Schooners. Galjoten. Koffen. Smakken. Kofjalken. Tjalken.

Aantal op stapel op 1 Januari

van het jaar . . . . . /

Tonnen inhoud 100

Aantal op stapel 31 December

van het jaar . . . . . /

Tonnen inhoud 45

Aantal vóór 31 December van

het jaar van *de* wer *van*

te water gelaten zeeschepen . . . . . /

Tonnen inhoud 10

Getal binnenschepen vóór 31 December van de werf te water gelaten. Aantal werven

Barken.	Tjalken.	Overdekte pramen.	Overdekte korenschuiten.	Korenschuiten.	Trekschuiten en barges.	Opene pramen.	Opene booten.	Stoombooten.
1	1	1	1	1	1	1	1	1
103	47	22	25	25	25	25	25	70
95	147							

f. *Getal zeeschepen, waarvan de kapiteins in de gemeente wonen.*

Zee tonnen.

40—50	
50—60	
60—70	
70—80	
80—90	
90—100	
100—120	
120—140	
140—160	
160—180	
180—200	
200—220	
220—240	
240—260	
260—280	
280—300	

g. *Getal binnenschepen van 10 tonnen en meer (binnentonnen) in de gemeente te huis behoorende. (1)*

10—15
15—20
20—25
25—30
30—35
35—40
40—45
45—50
50—60
60—70
70—80
80—90
90—100
100—110
110—120
120—130
130—140
140—150

h. *Reederijen, compacten, schippersgilden, zeemanscolleges. (1)*
Bulszaksgilden.

(1) Om de vijf jaren op te geven.

HOOFDSTUK XIII.

INRICHTINGEN IN VERBAND STAANDE MET DE UITOEFENING VAN
HANDEL EN ANDERE BEDRIJVEN.a. *Middelen van vervoer te water.*

*Opmerkingen omtrent de stoombooten-, barges-, schuiten- en beurtschependiensten.
Aangekondigde en gestaakte diensten.*

<i>Stoombootdiensten.</i>			Getal te ver- voeren per- sonen.	Goederen te vervoeren tot een gewicht in kilogr. van:
<i>Van</i>	<i>naar</i>	<i>via</i>		
"	"	"		
"	"	"		
"	"	"		
<i>Dienstregeling:</i>				

<i>Bargediensten.</i>			Getal te ver- voeren per- sonen.	Goederen te vervoeren tot een gewicht in kilogr. van:
<i>Van</i>	<i>naar</i>	<i>via</i>		
"	"	"		
<i>Dienstregeling:</i>				

<i>Schuitendiensten.</i>			Getal te ver- voeren per- sonen.	Goederen te vervoeren tot een gewicht in kilogr. van:
<i>Van</i>	<i>naar</i>	<i>via</i>		
"	"	"		
<i>Dienstregeling:</i>				

*Beurtschepen.**Verleende concessiën.**Ingetrokken concessiën.*

d. *Geldmarkt en fondsenhandel.*

e. *Commissiën voor landverhuizers.*

f. *Broodzetting.*

Aanmerkingen over de werking en de grondslagen der broodzetting. Gehouden proefbakkerijen.

Aldus opgemaakt door ons BURGEMEESTER en WETHOUDERS der gemeente

Elaren, den *10 April* 190*2*.

[Handwritten signature]
DE SECRETARIS, *Wethouder*

[Handwritten signature]